ФОНТАРd

... ДРУЗЯМ ТА ЗНАЙОМИМ

№53 2017

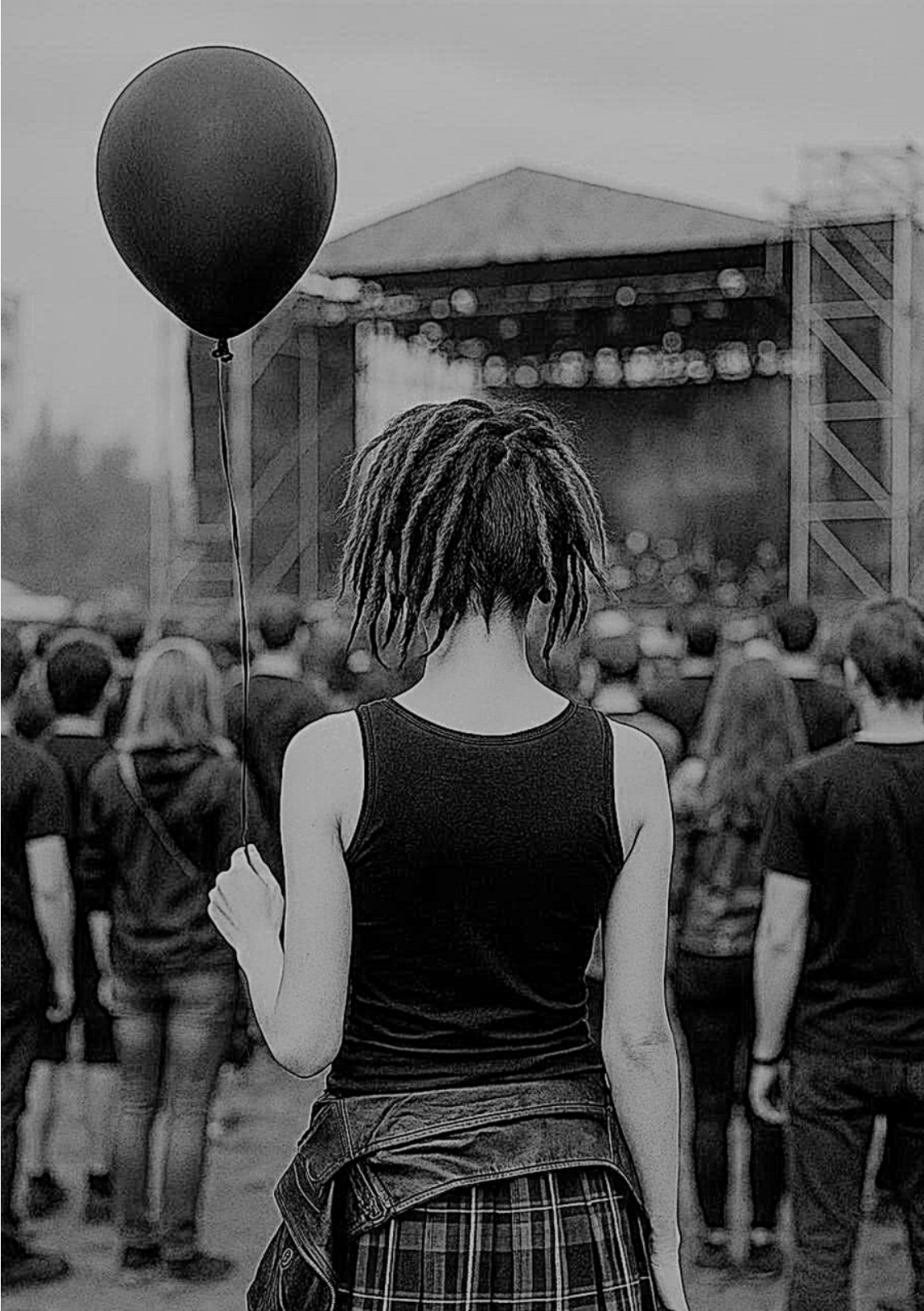

ПРО ЩО СЕЙ НОМЕР

У цьому номері ми пишемо про гурт «ДельТора», ви дізнаєтеся про зміни складу, особливості концертної діяльності, участь у фестивалях і конкурсах, роботу над альбомами та синглами. Ми проаналізуємо музичний стиль колективу, його поєднання рок-естетики з національною тематикою та значення для формування сучасної полтавської сцени.

Також ми розповімо про творчий шлях Євгена Романенка, більш відомого у музичному середовищі як «Їжак». Матеріал присвячено його роботі в кількох відомих колективах, зокрема у гурті «TaRuta», де він поєднав фольклор з рок-аранжуваннями та виступав на всеукраїнських культурних подіях. Ми простежимо еволюцію його творчих методів і внесок у популяризацію української музики.

Завершує номер біографічний нарис про Михайла Шамраєвського — бас-гітариста, аранжувальника, який співпрацював з низкою полтавських колективів. Ви прочитаєте про його професійний шлях, роботу у студіях, участь у концертних програмах і вплив на формування звучання гуртів, з якими він працював.

«ДельТора» – український рок-гурт із Полтави, створений у 2002 році з ініціативи Євгена Янкевича. Засновник колективу, Янкевич, ще до появи гурту здобув визнання: у 2001 році він вийшов у фінал всеукраїнського фестивалю «Червона Рута» та став призером мистецького конкурсу «Зоряний Вітер». Ці ранні успіхи окреслили його мистецькі орієнтири та мрії про власний гурт. Спершу Євген писав пісні російською мовою, однак на зламі тисячоліть свідомо перейшов на українську, визначивши ідейний напрям майбутньої формації. Від початку було кілька спроб створити гурт, і лише у вересні 2002 року склад вдалося стабілізувати.

За час свого існування «ДельТора» неодноразово змінювала склад учасників. Янкевич залишався незмінним лідером і творчим двигуном колективу, тоді як інші музиканти приходили та йшли. Деякі з колишніх учасників поверталися: так, барабанщик Олег Калашник після перерви знову приєднався до гурту, а Олексій Коваленко, що раніше грав на клавішних, пізніше повернувся вже як бас-гітарист. Важливою фігурою у «ДельТорі» тривалий час була вокалістка Алла Федорченко (відома під псевдо Arcana), яка виконувала партії другого вокалу та перкусію і стала своєрідним «обличчям» гурту на сцені. На початку 2013 року вона залишила колектив, що стало для гурту відчутною зміною. Після її виходу ансамбль певний час виступав суто чоловічим складом, аж поки Євген не запросив до співпраці Лізу Шарлай – давню прихильницю гурту та фотографиню, яка згодом посіла місце вокалістки. Таким чином, до 2015 року «ДельТора» відновила змішаний чоловічо-жіночий склад: Янкевич (вокал, гітари), Шарлай (вокал), Тарас Кононенко (клавішні), Олег Калашник (ударні) та Олексій Коваленко (бас). Постійна

ротація кадрів не завадила гурту зберігати власне звучання, але вплинула на характер творчості та концертну діяльність.

Релізи та хронологія музичних доробків

Попри тривалу історію, дискографія «ДельТори» залишається обмеженою і здебільшого належить до DIY-релізів. Офіційного студійного альбому гурт до 2017 року так і не випустив. Восени 2008 року музиканти розпочали роботу над дебютним альбомом у студії Олександра Путрі (звукорежисера Полтавської обласної філармонії). За повідомленнями на офіційному сайті, запис стартував 3 жовтня 2008 року, проте ані назва, ані треклист платівки тоді не розголошувалися – музиканти обіцяли зробити слухачам сюрприз. Надалі інформації про вихід цього альбому не з'явилося, що дає підстави вважати: проєкт не був завершений або реліз обмежився промо-розповсюдженням без широкого тиражу.

Втім, гурт залишив по собі чимало студійних напрацювань і демо-записів, які поширювалися самостійно. Багато пісень «ДельТори» були доступні онлайн – зокрема, тексти композицій з'явилися на ресурсі «Nashe.com.ua», присвяченому українській пісні. Серед найвідоміших творів колективу – «Літо-Зима», «Ворон», «Залізне дерево», «Сокира Перуна», «Марш Тарасівців», «Доле, дети?», «Серце вовка» та інші. Ці композиції часто виконувалися наживо і фактично склали концертний репертуар гурту (тривалістю понад 1,5 години). Окремі пісні були записані в різних версіях – зокрема, бойовики «Сокира Перуна» та «Мамай» гурт виконував як в акустичному, так і в електричному аранжуванні. Така варіативність свідчить про творчу гнучкість музикантів, хоча відсутність повноформатного альбому певною мірою обмежила розповсюдження їхньої музики поза межами локальної сцени.

Гурт також брав участь у збірках і сплітах, характерних для українського андеграунду 2000-х. Зокрема, його композиції звучали на регіональних рок-компіляціях.. Власним коштом і зусиллями музиканти випускали промо-CD для фанатів і друзів,

поширювали записи через інтернет та на концертах. Такий DIY-підхід був типовим для полтавських рок-виконавців того часу, зважаючи на брак підтримки від великих лейблів і високу вартість студійного продакшену

Сценічна історія «ДельТори» розпочалася практично відразу після заснування гурту. Вже в листопаді 2002 року колектив дебютував наживо на відбірковому конкурсі фестивалю «Червона Рута». Цей перший виступ на великій сцені закріпив статус гурту як перспективного представника полтавської рок-хвилі. У наступні роки «ДельТора» активно концертувала, беручи участь у численних рок-форумах по всій Україні. Серед ранніх досягнень – виступ на великому концерті в Кіровограді на початку лютого 2004-го, який самі музиканти відзначали як один з найуспішніших на старті кар'єри. Восени 2004 року гурт був запрошений до Києва на фестиваль «Рок-Булава», де полтавці заявили про себе столичній публіці.

На регіональному рівні «ДельТора» стала постійним учасником ключових музичних подій Полтавщини. Впродовж 2004–2007 років гурт щорічно виступав на етно-рок фестивалі «Мазепа-Фест» у Полтаві – знаковому заході, що об'єднував фольклорні мотиви з сучасним роком. Виступи «ДельТори» на «Мазепа-Фесті» справляли позитивне враження на аудиторію: оглядачі відзначали їх як "неординарний фольк" із професійним звучанням.

Зокрема, рецензія 2008 року хвалила гурт за оригінальність і якість виконання: «Наступними на сцену вийшли "ДельТора", і це було добре – неординарний фольк та доволі професійна музика залишили гарне враження». Ці слова з фест-репортажу підтверджують високий рівень концертної форми колективу та вміння зацікавити публіку.

Не менш активною була участь гурту і в патріотично

спрямованих мистецьких заходах. Із 2005 року «ДельТора» щорічно долучалася до концертів пам'яті героїв Крут – зокрема, стала постійним учасником фестивалю «Монотипія духу» у Кіровограді (тепер Кропивницький). Ці заходи, що проводилися наприкінці січня – на початку лютого, мали на меті вшанування українських патріотів, і гурт традиційно привозив туди спеціальні тематичні програми. Так, на початку 2010 року полтавці представили в Кіровограді оновлений сет, родзинкою якого стали баладна композиція «Опадає жовтий лист» (дуетом під фортепіано) та нова пісня «Серце вовка», присвячена історичним мотивам. Слухачі надзвичайно тепло сприйняли й важкі версії давніх пісень «Сокира Перуна» та «Мамай», які раніше виконувалися тільки акустично. Таким чином, виступи «ДельТори» на пам'ятних імпрезах поєднували шану історії з експериментами у звучанні.

2006 рік ознаменувався для гурту розширенням географії виступів. У травні 2006-го «ДельТора» здійснила міні-тур до Великої Британії: полтавський рок гурт дав концерт у Лондоні (в осередку польської діаспори) разом із гуртом «Абрау Дюрсо». Цей міжнародний вояж став унікальним досвідом, презентувавши українську рок-музику за кордоном. Того ж 2006 року колектив об'їздив з турами п'ять областей України в компанії київського гурту «Сад», пропагуючи українську авторську пісню в різних регіонах. Співпраця з «Садом» виявилася настільки плідною, що невдовзі переросла у масштабний культурний проект: у травні 2006-го дві команди стали співзасновниками всеукраїнської акції «Проща до Тараса». Ідеєю цієї акції було вшанування пам'яті Тараса Шевченка, і рок-музиканти долучилися до неї своїми виступами. У березні 2009 року гурти «ДельТора» та «Сад»

організували благодійний тур містами України на підтримку чергової «Прощі до Тараса» – з програмою на вірші Кобзаря під назвою «Доле, де ти?». Протягом турне музиканти виступили, зокрема, у Полтаві, Черкасах та Каневі, біля могили Шевченка. Цей проект поєднав концертну діяльність із просвітницькою місією, утвердивши репутацію гурту як носія патріотичних цінностей на рок-сцені.

У 2010-х роках «ДельТора» продовжувала виступати переважно на локальних та тематичних майданчиках. 2011 року гурт запрошували розігрівати легендарних колег: так, 27 березня 2011-го в Полтаві «ДельТора» виступила перед київським гуртом «Вій» у клубі «Villa Крокодила». Полтавці не лише підтримали атмосферу концерту, а й віддали шану хедлайнерам – зокрема, виконали дві пісні «Вія» (кавери на «Земля і небо» та «Попробуй співать вместе со мной») у власному перекладі українською. Цей творчий крок підкреслив як повагу «ДельТори» до корифеїв українського року, так і принципову позицію гурту щодо української мови в рок-музиці. Того ж року, в серпні 2011-го, «ДельТора» взяла участь у великому полтавському вечорі пам'яті Віктора Цоя – там гурт також відзначився виконанням хітів «Кіно» в україномовному аранжуванні, що зірвало оплески аудиторії.

Однією з наймасштабніших сцен, підкорених гуртом у цей період, став полтавський фестиваль «Vorskla-Rock'n'Ball». На його головній сцені, облаштованій на Співочому полі, «ДельТора» відкривала музичну програму 29 серпня 2015 року. Цей фестиваль зібрав понад 30 команд з України та ближнього зарубіжжя, серед яких були іменити «Тінь Сонця», «Жадан і Собаки», «The Вйо», «Плач Єремії» тощо. Виступ «ДельТори» перед багатотисячною аудиторією на одній сцені з відомими гуртами став кульмінацією концертної активності гурту у 2010-х.

Полтавці продемонстрували, що навіть без підтримки лейблів можуть органічно вписатися у велику фестивальну афішу поряд із топ-колективами.

Окрім фестивалів, гурт не цурався менших майданчиків: продовжував грати у клубах, на арт-акціях, студентських заходах. Відомо, що «ДельТора» відгукувалася на запрошення навіть від шкільних спільнот – приміром, у жовтні 2008 року музиканти виступили на тематичному вечорі в полтавській школі №6, популяризуючи рок-музику серед молоді. Ця відкритість до різнопланових концертів лише зміцнювала зв'язок гурту з локальною аудиторією. До 2016 року «ДельТора» лишалася впізнаваним ім'ям на полтавській сцені. Команда потрапила до десятки фіналістів обласного рок-марафону "Полтавський прорив-2" (2016) – разом із іншими місцевими гуртами вона змагалася за перемогу в цьому конкурсі талантів. Хоча пальму першості тоді здобув інший колектив, вихід «ДельТори» у фінал засвідчив, що гурт не втратив творчої наснаги і підтримки слухачів навіть через півтора десятиліття після свого створення.

Стиль «ДельТори» сформувався на перетині кількох жанрів, що відбилося у неповторному звучанні гурту. Євген Янкевич із самого початку бачив свій проект як різновид арт-року з елементами класичного хард-року та української етно-музики. Ця еклектична суміш стала візитною карткою гурту. Важкі гітарні рифи й драйвова ритм-секція поєднувалися з мелодизмом народних мотивів, для відтворення яких музиканти залучали нетипові для року інструменти – сопілку, флейту, скрипку тощо.

Так, у складі гурту в різні роки були присутні мультиінструменталісти: флейтист В'ячеслав Родіонов додавав композиціям містичного фолкового колориту, а під час концертів 2000-х на сцені поруч з електрогітарами можна було побачити скрипку. Подібне збагачення фактури зробило звучання «ДельТори» багатошаровим і "багатоінструментальним"

– як влучно писали про гурт, він став виразником світоглядних ідей засобами саме багатоінструментальної рок-музики.

Тематика пісень «ДельТори» багато в чому продиктована українською історичною та міфологічною спадщиною. Гурт черпав натхнення у національному фольклорі, героїчних легендах, а також у творах класиків. Наприклад, композиція «Марш Тарасівців» присвячена борцям за волю України початку XX сторіччя, «Сокира Перуна» відсилає до образів слов'янської міфології, «Думи мої» спирається на поетичні рядки Шевченка, а цикл пісень на слова самого Шевченка («Доле, де ти?» та інші) поєднав рок з поезією у виконанні гурту на тематичних заходах. Поруч із серйозною лірикою, у доробку гурту траплялися й гумористичні номери – скажімо, пісня «Самогон» або «Пісенька про вчителя» з іронічним підтекстом. Однак загалом ідейна складова творчості «ДельТори» була патріотичною, піднесено-романтичною або ж сповненою історичних ремінісценцій, що виділяло гурт серед інших локальних рок-команд.

У музичному плані критики часто порівнювали «ДельТору» з представниками української фолк-рок та готично-рок сцени. Сам Янкевич не приховував захоплення гуртом «Вій», елементи стилістики якого – зокрема, поєднання містичної атмосфери та народної мелодики – певною мірою проявлялися і в піснях «ДельТори». Недарма гурт охоче виконував кавери на «Вій» і «Мертвий Півень», адаптуючи їх до свого стилю. Водночас, полтавський гурт зумів виробити впізнаваний саунд, у якому сусідили експресивні рок-композиції та лірико-епічні балади. Сучасники відзначали, що різні пісні «ДельТори» мають різне звучання, але об'єднані спільною ідеологією та настроєм. Зокрема, в їх репертуарі була і «похмура готика з духом забутого язичництва», і «сумна лірика з народними мотивами», і бойові

пісні, що закликають до боротьби. Ці риси ріднять «ДельТору» з явищем так званого «козацького року» або патріотичного рок-андеграунду України 2000-х, де музика розглядається не лише як розвага, а як спосіб донести світоглядні меседжі. Янкевич прямо наголошував на суспільній ролі музики: за його словами, "в Україні має діяти політика державного протекціонізму щодо вітчизняного музичного продукту", інакше українська пісня ризикує загубитися під тиском чужої поп-культури. Така позиція фронтмена пояснює, чому гурт наполягав на україномовності своїх творів і впроваджував в рок-середовище національні мотиви всупереч кон'юнктурі.

«ДельТора» належала до кола полтавських гуртів, які здобули прихильність публіки передусім у межах регіональної та андеграундної сцени. Критики і слухачі відгукувалися про гурт здебільшого позитивно, наголошуючи на його самобутності. Вже згаданий відгук з фензину «Фонтарь» (2008) поставив «ДельТору» у число головних відкриттів фестивалю, підкресливши, що професіоналізм музикантів вигідно вирізняє їх на тлі інших команд. Схвально сприймали гурт і представники пластунської спільноти: недарма пісні «ДельТори» набули популярності серед членів організації «Пласт», для яких близькі патріотичні та мандрівницькі мотиви творчості Янкевича. Сам гурт відкрито позиціонував себе як «принципово патріотичний», про що зазначалося у місцевих медіа. Це означало не лише виконання пісень українською, а й активну громадянську позицію. У лютому 2011 року музиканти «ДельТори» разом із колегами скликали прес-конференцію, щоб висловитися на захист української музики від утисків неоднозначного законопроєкту: вони публічно застерегли владу від скасування квот на українську пісню в радіоефірі, назвавши такі дії «ножем у серце української музики». Цей крок продемонстрував, що гурт був частиною активної музичної громади, небайдужої до долі національної культури.

Аудиторія «ДельТори» складалася

переважно з шанувальників українського рок-андеграунду та DIY-сцени. У Полтаві гурт мав статус культового для локальної рок-тусовки: його знали відвідувачі фестивалів, студентська молодь, патріотично налаштована публіка. Виступи «ДельТори» на благодійних та некомерційних заходах зміцнили зв'язки з цією авдиторією.

Нерідко полтавські рокери свідомо підтримували одне одного: так, у відгуках про концерти в локальній пресі «ДельТору» згадували поруч з іншими знаними гуртами області ("Транс-Формер", "Арахнофобія", "Рекоста" та ін.), що свідчить про згуртованість сцени.

Хоча на всеукраїнському рівні колектив лишався в тіні мейнстриму, його внесок у розвиток DIY-сцени є помітним. «ДельТора» втілювала ідеали самостійності: більшість своїх концертів гурт організовував через прямі домовленості, сам виготовлявмерчірозповсюджував записи. Це була типова стратегія виживання і творчої реалізації для андеграундних команд 2000-х – робити "для своїх" і разом зі "своїми". Вклад «ДельТори» у цю субкультуру – не лише музика, а й ідеологічне підґрунтя, котре оцінили слухачі: відгуки на місцевих форумах та соцмережах містять вдячність гурту за "щирість та український дух" у піснях, за енергетику живих виступів. Особливо відзначали тексти Янкевича – глибокі, іноді провокативні, але завжди осмислені. Це, зокрема, підкреслив оглядач фестивалю: "Творчість «ДельТори» – це якісний фолк-рок та дуже хороші тексти". Таким чином, критичний консенсус щодо гурту був позитивним: його сприймали як самобутній, чесний колектив, що послідовно дотримується обраної мистецької ніші.

За роки діяльності «ДельТора» налагодила творчі зв'язки з багатьма виконавцями та гуртами українського рок-простору. Одним із найближчих

до полтавців колективів став гурт «Сад» (м. Київ), з яким «ДельТора» не раз ділила сцену. Спільні тури 2006 та 2009 років, зокрема, показали ефективність такого альянсу. Дві команди доповнювали одна одну стилістично (обидві грали інтелектуальний рок із фолковими елементами) та ідеологічно, що допомогло створити цілісну програму на вірші Тараса Шевченка. Результатом стала концертна серія «Доле, де ти?» – фактично пересувний фестиваль патріотичної рок-музики. Цей проект отримав висвітлення в пресі та схвальні відгуки від культурних інституцій, адже поєднав рок-концерт з вшануванням національного поета.

Окрім «Саду», гурт співпрацював на концертах із легендами української сцени. Виступ у червні 2006 року на фестивалі «Фестини у Євгена» звів «ДельТору» на одну сцену з «Плачем Єремії» та гуртом «Рутенія», знаковими представниками українського року. Полтавці не загубилися в такій компанії, а навпаки – отримали визнання старших колег. Фронтмен «Плачу Єремії» Тарас Чубай після спільного виступу відзначив ентузіазм молодих гуртів (за

повідомленнями очевидців), що мотивувало «ДельТору» рухатися далі.

Гурт також брав участь у записах збірних альбомів і саундтреків до некомерційних проектів. Наприклад, декілька пісень «ДельТори» увійшли до музичної частини літературно-музичного проекту «Молода Просвіта» в Полтаві (антології молодіжної творчості, де поряд із поезією були представлені й авторські пісні). Хоча ці релізи мали обмежений наклад, участь у них дозволила гурту заявити про себе поза межами Полтави. Деякі композиції «ДельТори» з'являлися і на інтернет-збірках – так, фан-спільноти викладали тематичні плейлисти до Дня

Незалежності, куди потрапляла, наприклад, пісня «Скіфська колискова» або «Український вампір» як приклад креативного осмислення національної тематики в рок-форматі.

Важливою складовою кооперації була присутність гурту у фестивальному русі. «ДельТора» долучалася не лише як виконавець, а й як співорганізатор деяких локальних подій. Євген Янкевич, окрім музичної, займався і громадською діяльністю – був членом організаційного комітету молодіжних акцій у Полтаві. Зокрема, він сприяв приїзду гурту «Вій» до Полтави у 2011 році, виступивши співорганізатором концерту через місцевий осередок «Пласту» та молодіжні об'єднання. Фактично, музиканти «ДельТори» виконували роль культурних амбасадорів: запрошували колег, ділилися сценічним досвідом з початківцями (відомо, що гурт опікувався юним колективом «City Fires», який разом з ними грав на кількох концертах у 2011 році). Така співпраця сприяла спадкоємності традицій у полтавській рок-школі та зміцнювала DIY-мережу взаємопідтримки.

Візуальний стиль «ДельТори» гармонійно доповнював її музичну ідентичність. На сцені гурт часто апелював до національної символіки та історичних образів. Зовнішній вигляд музикантів підкреслював патріотичний дух: Євген Янкевич нерідко з'являвся з українською вишивкою на одязі або з козацькою хусткою на голові, що стало частиною його сценічного образу. Інші учасники також використовували елементи етнічного стилю – від народних орнаментів у костюмах до аксесуарів із тризубами. Така естетика вирізняла «ДельТору» на тлі гуртів, орієнтованих на західну рок-моду, і одразу окреслювала їхню приналежність до української культури.

Логотип та графічні матеріали гурту відповідали тематиці творчості. Афіші концертів «ДельТори» часто містили зображення козака Мамая, княжих воїнів або фольклорних персонажів – наприклад, гастрольний плакат туру «Проща до Тараса» прикрашала гравюра із портретом Шевченка

та кобзарями, такий стиль обрали організатори задля підкреслення спадкоємності традицій. У випадку виступів на рок-фестивалях дизайн афіш був більш сучасним, проте й там гурт інколи додавав свою символіку – скажімо, емблему із літерами «ДТ» у формі щита.

Під час живих виступів «ДельТора» створювала на сцені атмосферу, співзвучну змісту своїх пісень. Якщо програма була акустичною (наприклад, меморіальні вечори або камерні заходи), музиканти могли сидіти з гітарами, у напівтемряві під свічки, посилюючи інтимність виконання. Утім, частіше їх концерти були енергійними: Янкевич, граючи на електро- чи акустичній гітарі, виконував партії фронтмена, спілкувався з аудиторією між піснями, пояснював значення творів. Його харизматичний, дещо проповідницький стиль подачі відповідав змісту патріотичних балад і закличних маршів. Поруч із ним яскравим сценічним акцентом була вокалістка (Алла Федорченко до 2013 р., пізніше Ліза Шарлай). Алла виходила на сцену в образі своєрідної «берегині» гурту – з довгим волоссям, етно-намистом та тамбурином у руках вона додавала перформансу магічного шарму. Ліза Шарлай, прийшовши їй на зміну, привнесла інший колорит – молода рок-діва з готичними нотками стилю, що гармоніювало з темною романтикою деяких пісень гурту.

Неабияку роль у виступах «ДельТори» відігравало використання візуальних ефектів та реквізиту. На фестивалях гурт вдався до мінімалістичних, але промовистих рішень: на сцені могли встановити прапор або банер зі стилізованим логотипом «ДельТори», а під час виконання пісні «Катакомби» іноді приглушували світло, імітуючи підземну атмосферу. Для пісень на воєнно-історичну тематику (наприклад, «Марш Тарасівців»

чи «Прийшов москаль») музиканти часом одягали елементи військової форми або козацьких строїв – без перебору, але натяк зрозумілий. Це додавало драматизму й переконливості меседжам пісень. Водночас, у неформальній обстановці клубних концертів гурт міг дозволити собі простішу подачу – джинси, футболки з принтами, можливо, чорні шкіряні куртки, тобто класичний рок-стиль.

Проте навіть тоді Янкевич зазвичай виступав у чорній вишитій сорочці чи футболці з національним орнаментом, залишаючись вірним брендові гурту.

Загалом, візуальна естетика «ДельТори» доповнювала її музичну концепцію: це був гурт, що ніс Україну як у звуках, так і в образах. У DIY-середовищі, де часто бракує коштів на спецефекти, полтавці вигідно вирізнялися продуманістю свого сценічного іміджу та символізмом, який легко зчитувався їхньою цільовою аудиторією.

Гурт «ДельТора» пройшов довгий шлях, сповнений як творчих здобутків, так і викликів. Після п'ятнадцяти років на сцені колектив залишався в строю полтавського рок-андерґраунду, хоча його активність дещо знизилася у порівнянні з серединою 2000-х. Зміни у складі – передусім втрата ключової вокалістки – вплинули на динаміку гурту, а відсутність масштабних релізів не дала можливості суттєво розширити фан-базу за межами регіону. Проте офіційно про розпад гурту не оголошувалося: «ДельТора» продовжувала існувати й досі як творчий проект Євгена Янкевича, хоч і без стабільних концертних турів чи нових записів. На локальному рівні гурт ще іноді збирався для виступів на спеціальні запрошення або пам'ятні концерти.

Причини, з яких «ДельТора» не перейшла до статусу більш відомого всеукраїнського гурту,

кореняться як в об'єктивних обставинах, так і в свідомому виборі музикантів. По-перше, учасники колективу завжди залишалися вірними DIY-принципам, що означало обмежені ресурси. Без потужної продюсерської підтримки їм було складно видати професійно записаний альбом чи організувати великий всеукраїнський тур. Як зазначав гітарист полтавського гурту «Транс-Формер» Роман Бікєєв, для якісного запису однієї пісні потрібні значні кошти, а без цього радіостанції не прагнуть ставити українські рок-пісні в ефір. Ці слова добре ілюструють ту проблему, з якою зіткнулася і «ДельТора». По-друге, творчий акцент гурту – патріотична тематика, фолк-рок – залишався нішевим. В 2000–2010-х такий матеріал рідко потрапляв в мейнстрим, натомість гурт здобув міцне ядро шанувальників у андеґраундних колах.

Не менш важливим фактором стали особисті пріоритети самих музикантів. Євген Янкевич, окрім музики, присвячував себе громадській діяльності, вихованню молоді через «Пласт» та інші ініціативи. Можна сказати, що «ДельТора» трансформувалася з часом із просто рок-гурту на своєрідний культурний проект: вона менше прагнула комерційного успіху, а більше виконувала просвітницьку місію – співати про те, що болить і надихає українців. До 2017 року деякі колишні учасники гурту розпочали власні проекти або приєдналися до інших колективів (наприклад, екс-басист Максим Троцький спробував себе в метал-гурті, а Алла Федорченко після виходу зайнялася сольною етно-музикою, за непідтвердженою інформацією). Однак Євген Янкевич не полишав бренд «ДельТора», періодично виступаючи під цією назвою із новими або сесійними музикантами.

Отже, станом на кінець 2017 року «ДельТора» не оголошувала про завершення діяльності, хоча функціонувала скоріш у форматі рідкісних акційних виступів. Гурт залишив помітний слід у полтавській і українській незалежній сцені, ставши символом патріотичного рок-наповнення 2000-х. Його історія

– це приклад відданості ідеї: від шаленого фестивального графіку середини 2000-х до камерних виступів для своїх фанатів у 2010-х роках. «ДельТора» показала, що рок-музика може бути не лише розважальною, а й ідейною зброєю – як казали самі учасники, «важливо не гнатися за славою, а донести людям те, що справді цінне». З плином часу гурт відійшов від активної діяльності, але його пісні продовжували жити в серцях слухачів та пластунів, для яких вони свого часу стали саундтреком юності.

«ДельТора» – явище локальне, проте знакове. До 2017 року гурт охопив своїм творчим шляхом різні грані: від тріумфів

на сцені «Мазепа-Фесту» до тихого творчого горіння на репетиційній базі. Історія «ДельТори» віддзеркалює шлях багатьох українських DIY-гуртів: максималізм молодості, пошук власного звучання, боротьба за національну ідею та поступовий перехід у легенду місцевого масштабу. Незважаючи на відсутність офіційного розпаду, можна сказати, що до 2017 року «ДельТора» виконала свою місію – вона зберегла і пронесла роками вогонь української рок-музики, який надихнув нове покоління полтавських музикантів продовжувати цю справу. Гурт залишив по собі пісні, спогади і приклад того, як музика та ідея можуть слугувати одне одному. І навіть якщо нових пісень від «ДельТори» більше не пролунає, її доробок став частиною історії українського року, гідною поваги та осмислення.

Хвилинка

ХРОНІКИ УКРАЇНСЬКОГО РОКУ
Шлях Їжака

Євген Романенко (псевдо «Їжак»), уродженець Полтави (1980 р. н.), увійшов у коло місцевих музичних діячів на початку 2000-х, коли в Україні формувалася активна рок- та етно-рок-сцена. Полтава того часу живилася насамперед великоросійськими рок-ресурсами, але водночас тут зароджувалися власні українські музичні ініціативи. Найпомітнішим осередком «альтернативної» культури був щорічний етно-роковий фестиваль «Мазепа-фест», започаткований у 2003 році просвітянами Полтави. На його сцені поєднувалися гучні панк рок/фолк-колективи («Плач Єремії», «Кому Вниз», «Гайдамаки») з місцевими гуртами. Зокрема, в перших програмах фесту фігурували полтавські колективи: «Контрабас», «Димна Суміш», «Арахнофобія», «Транс-Формер» тощо. Зібрані разом, ці гурти складали своєрідну «музичну екосистему» – поєднання вуличного панку, фанку, року та фольклорних мотивів, що зверталось як до місцевих авантюристів, так і до ширшої аудиторії. Полтавська молодь тих років пам'ятає «Мазепа-фест» як масштабну подію, яку називали «найяскравішою подією в культурному житті Полтави» Саме в цьому контексті мандрували районними клубами і музичними майданчиками й гурти «надобережні» – серед них і «Берег Бонанзи».

Романенко дебютував на полтавській сцені як учасник цього руху. Уже наприкінці 1990-х він брав участь у місцевих конкурсах – а 2003 року виграв обласний відбір фестивалю «Червона Рута», а в 2005-му став лауреатом її

фіналу в жанрі «академічна/ акаустична музика» з піснею «Крок за кроком». Важливо, що обидва ці досягнення збіглися із його діяльністю в полтавських гуртах. Ще 2003–2005 року Євген Романенко грав бек-вокал і виступав арт-менеджером у фанк-роковому проекті «Берег Бонанзи» (Полтава). Цей гурт був типовим представником полтавського андеграунду: музика «Берегу Бонанзи» поєднувала драйв рок-гітар і іноді «важкий» низький біт із іронічним гумором у текстах. Так, демоальбом гурту «Пападос» (2002) позиціюється як funk-rock / ska-punk, що звучить доволі агресивно й ритмічно, а назви треків («Корида», «Принц і жебрак» тощо підкреслюють їх легковажний, частково пародійний характер. Романенко в «Березі Бонанзи» виконував роль бек-вокаліста – інколи беручи на себе відривні приспіви чи репліки – та водночас мав ділові функції організатора гурту. Як засвідчено джерелами, він був і «арт-менеджером» команди, тобто курував промоцію і концертну діяльність колективу поряд із дружбою по сцені. «Берег Бонанзи» записав принаймні один студійний CD-демо і активно концертував у регіоні – зокрема, виступив на фестивалі «Мазепа-фест» як у 2004, так і в 2005 роках. Завдяки цьому колективу (у складі якого крім Романенка були вокаліст Антон Гутиря, гітарист Ростислав Мамадлоіков, ударник Володимир Яцура, басист Михайло Шамраєвський) Євген «Їжак» отримав першу серйозну сценічну практику і зміг прищепити слухачам імпровізаційний, експресивний стиль гри, характерний для «бонанзівського» звучання. Він сам пригадував, що в цей період «в Полтаві був уже свій гурт, який грав мої авторські пісні. Ми були досить популярні в Полтаві, зірки мікрорайону». Тобто попри офіційні перемоги на фестивалях, основним

середовищем формування його творчості залишилась саме локальна колаборація з друзями-музикантами у Полтаві.

Поряд із рокова-фанковими проектами Романенко наближався і до фольклорної музики. Вперше його ім'я починає фігурувати у зв'язку з відомим етноколективом «Гуртоправці» уже в кінці 2005 року. Засновник «Гуртоправців» Тарас Компаніченко запросив молодого вокаліста до себе – про це згадував сам Романенко: на його день народження «Гуртоправці прийшли… і там народилася ідея зробити наш гурт» (цей етнопроект мав на меті збирати й передавати автентичний спів із мінімальним аранжуванням, тому Романенко мусив опановувати традиційні мелодії й тексти). У «Гуртоправцях» він здебільшого співав у дуеті з іншими учасниками (наприклад, з заслуженою артисткою Іриною Клименко) – тому власний вклад був менш виразно «авторським», ніж у «Березі Бонанзи». Проте цей досвід дав йому можливість «зануритися» в українську етно-традицію. Відбудовувати і творити автентику він продовжить уже після 2007 року.

Поза межами власне репетицій і виступів, у середині 2000-х Романенко також спробував себе в ролі культурного організатора: зокрема, як арт-менеджер гурту «Берег Бонанзи» і як музичний журналіст. Він був спецкором музичного журналу «PRO» та ведучим телепрограми «АвтоGT», що допомагало підтримувати зв'язки з аудиторією. Відомо також, що в наступні роки полтавські ініціативи залучали Романенка як музичного продюсера (зокрема, для фестивалів у місті) – зауважимо, що навіть якщо він став знаним головно як виконавець пісень, ранній досвід втілення концертних ідей у Полтаві безсумнівно сприяв його подальшому статусу «арт-директора» в гурті та волонтерських проектах.

У цілому творчість груп

Романенка в полтавський період була досить різнопланова: від активного фанку/скейта («Берег Бонанзи») – до поблажливо-сатиралізованого панку – до суворого фольк-ембієнту («Гуртоправці»). Роль самого «Їжака» в цих колективах теж варіювала: де він був скоріше «стендапером» та координатором (фанковий гурт), а де – частиною «лексикону» гурту, співучим виконавцем. На початку 2000-х Романенко стає переможцем фестивальних відборів, але водночас усвідомлює, що всебічні репетиції з полтавськими товаришами й робота над концертами для місцевої публіки – ось що справді виховувало його як музиканта. Як сам він зізнався пізніше, перші перемоги на «Червоній Руті» «в кар'єрі – ні, але особисто мені допомогло в музичному рості»: перемога як автор-виконавець під гітару відбулася тоді, коли в Полтаві в нього вже був власний гурт і досвід виступів.

Накопичений у Полтаві музичний багаж і стиль не розчинилися з часом. Музикант і публіцист пригадував, що саме в ці роки він уперше спробував репетиції «на кухні», насичене гуртове спілкування,

фестивальні дебюти, а також – почав вести підпільну культурну діяльність. Цей період підготував ґрунт для подальшої творчості Романенка. Зокрема, вже в 2007 році на його іменинному концерті народилася ідея нового гурту «TaRuta», який він невдовзі очолить – еволюцію проекту, що поєднує авторські пісні з народними мотивами. Підсумовуючи вплив полтавської пори на подальше становлення Євгена Романенка, слід підкреслити: це були роки, коли він здобув «твірчий паспорт» – оволодів різними

музичними стилями, навчився співпраці з фольклористами та рокерами, а також здобув першу публіку і критичну оцінку. Саме цей досвід призвів до того, що вже після 2007-го Романенко зміг стати ініціатором більш масштабних культурних проєктів (включно з широко відомою етно-роковою «TaRuta» і громадянською діяльністю під час Майдану). Іншими словами, полтавський період 1990-х – 2007 рр. для «Їжака» заклав фундамент, на якому будувалася його подальша музична й громадська кар'єра.

Київський період для Євгена Романенка (Їжака) починається не з «обнулення», а з перенесення напрацьованого полтавського досвіду в іншу, значно масштабнішу екосистему. Переїзд до столиці у 2007 році збігся з моментом, коли незалежна сцена переживала хвилю інституційного оформлення: з'являлися спеціалізовані фестивалі, укорінювалися волонтерські промо-спільноти, студійна інфраструктура ставала доступнішою, а клубна мережа — різноманітнішою. У цих умовах і виникає TaRuta — проект, який ідейно спирався на дві опори: витворену ще в Полтаві культуру «робити самотужки» й цілеспрямоване занурення в український фольклор як сучасний матеріал для рок-сцени. Концептуальна рамка була простою, але вимогливою: не реконструювати «канон» і не зводити його до стилізації, а вводити традиційний спів, ритміку та образність у живий, драйвовий контекст, де фольклор — не експонат, а мова, якою говорять про теперішнє.

Улітку 2007 року розпочав новий творчий етап – заснування етно-рок колективу TaRuta. Ідея гурту народилася

на його дні народження, а перший концерт відбувся 17 листопада 2007 року в музично-педагогічному коледжі на Русанівці. Назва «TaRuta» – алюзія на фольклорний образ рути (рослини, що за легендою цвіте червоним лише раз на десять років), що символізує пошук кохання й коріння. Музичний стиль гурту з перших кроків поєднував традиційні українські мелодії з сучасними жанрами: за основу брались авторські композиції Романенка, які вони гармонійно зшивали з автентичними мелодіями Київщини, Полісся і Полтавщини. Згодом репертуар «TaRути» поповнився новими поетичними текстами сучасних авторів (Юрко Вовкогон, Дмитро Лазуткін, Дзвінка Торохтушко тощо) та авторськими обробками старовинних народних пісень. Виступи гурту відзначалися барвистими сценічними образами – музиканти використовують як народні інструменти (сопілку, трембіту, дримбу, бубни), так і електрогітари з ударними, що створює жанрові переплетення етно-року, етно-джазу, етно-дабу й електро-етно джемів.

Перші київські роки TaRuta — це робота «знизу»: репетиції у тимчасово орендованих кімнатах, колаборації з фольклористами та мультиінструменталістами, пошук міри між автентикою і сценою, де потрібно «тримати зал». У складі поступово закріплюються ролі та інструментарій: поруч з електрогітарою та басом — сопілки, бубни, кобза/ліра, перкусія; у вокальних партіях — співвіднесення авторського тексту та архаїчних мелодичних формул. Режим існування вимагає від колективу менеджерських навичок: організація виступів, домовленості з майданчиками, координація поїздок, ведення публічної комунікації. Досвід «арт-менеджера», що його Романенко набув у полтавський період, тут перетворюється на окремий ресурс: саме він

забезпечує гуртові видимість і регулярність присутності на подіях.

Від 2008 року TaRuta системно входить у фестивальні лайн-апи: «Країна мрій» дає публіку, чутливу до етнічної матерії, «АртПоле» — середовище перетину з експериментальною сценою, «Флюгери Львова» та «Трипільське коло» — випробування відкритими майданчиками й мішаною аудиторією. Для гурту це не просто «точки на карті», а лабораторії сценічного рішення: що лишати з автентичного тембру, як ущільнювати ритм-секцію, де вводити динамічні «провали» під голос

TaRuta репрезентує українську музику не як «екзотику», а як повноцінний сучасний жанровий організм. У цьому досвіді важливо те, що гурт зберігає внутрішню адресацію на українського слухача: тексти, артикуляція, сценічна комунікація не підганяються під зовнішні очікування, а формують власний наратив. Крім того, «TaRuta» залучалась до гучних подій європейської сцени: музиканти виступали на естонському Tallinn Music Week, джаз-фестивалі «Коктебель», балтійських святах «Kauno Hanza Dienos», «Skamba skamba kankliai», «Mėnuo Juodaragis», Vilnius City Fiesta, на польському етно-фестивалі «Z wiejskiego podwórza» (Підляшшя) та багатьох інших міжнародних майданчиках. Такий активний фестивальний «розгін» допоміг гурту стати відомим як в Україні, так і за кордоном.

Студійний етап конденсується у повноформатний альбом «Народжені в любові» (2012), який фіксує знайдену рівновагу між польовим матеріалом і рок-аранжуванням. Композиції альбому презентують характерну для TaRuta драматургію: вступ з упізнаваним тембром автентичного голосоведення, поступове нашарування перкусій і струнних, кульмінаційний «винос» електрогітари, що не руйнує, а підкреслює традиційну

мелодику. Важливо, що реліз працює як «візитівка» гурту на фестивалях — і водночас як трамплін для клубних сетів у містах, де етнічна програма потребує рок-енергії, аби заякорити увагу публіки. Навколо альбому гурт вибудовує пісенний репертуар, придатний і для камерних сцен, і для великих площ: ця здатність «масштабувати» власний матеріал стане однією з причин стійкої присутності TaRuta на мапі подій 2010-х.

Під час Революції Гідності (Євромайдану 2013–2014) «TaRuta» проявила себе і громадянсько-політично. Євген Романенко був одним із «голосів Майдану»: він спочатку вів «нічну сцену» Майдану, а згодом – і «денну». У ці роки гурт організовував благодійні концерти – часто на передовій російсько-української війни; як волонтер (зокрема в фонді «Територія життя») учасники «TaRути» дали понад півтисячі концертів для військових. Емоційним підсумком пережитого стала студійна платівка «Небесна сотня» (EP), записана навесні 2014 року: до неї увійшов однойменний трек на слова поетки Злати-Паламарчук, переосмислені народні пісні та композиція про останнього повстанця України Гриця Гирчака. У 2016 році «TaRuta» разом з гуртом «Гайдамаки» та композитором Борисом Севастьяновим презентувала спільну патріотичну пісню «Молитва» (на текст Дзвінки Торохтушко), яка також стала своєрідною відповіддю музикантів на події війни. У подальші роки гурт долучається до благодійних подій, зберігаючи баланс між концертною назвою і конкретною допомогою, — і при цьому не перетворює публічну активність на самодостатній жанр. Саме ця послідовність — не декларативність, а вбудованість громадянської поведінки в естетику — підтримує довіру аудиторії.

Кадрово-інструментальні ротації у 2010–2016 роках закономірні для колективу з живою гастрольної практикою:

змінюються виконавці окремих партій, варіюється набір традиційних інструментів, в окремі періоди посилюється електрична складова, в інші — акцент зміщується на багатоголосся й акустичну драматургію. Важливо, однак, що ядро проекту — авторська візія Романенка як фронтмена/куратора та закладений від початку принцип роботи з фольклором — залишається стабільним. Завдяки цьому TaRuta зберігає впізнаваність навіть тоді, коли змінює темп, тембр чи сценічний хід.

До 2016–2017 років TaRuta — це вже не просто «київський гурт із етно-складником», а повноправний учасник національної музичної сцени з власним профілем подій, мережевими зв'язками та аудиторією, що формується поза межами нішевого фолк-кола. Географія виступів охоплює більшість обласних центрів України та низку європейських майданчиків; фестивальні програми не замикаються на вузькій «етно»-рамці, а регулярно заходять у перетини з роком, інді та театралізованими форматами. Медійно гурт існує в режимі незалежної присутності: замість ставки на телевізійну ротацію — робота з живими подіями, спільнотами та цільовими комунікаціями. Ця стратегія виявляється ефективною в середовищі, де довіра до «живого» виступу і репутації спільноти важить більше, ніж короткі піки видимості.

За десятиліття свого існування «TaRuta» випустила кілька студійних альбомів і синглів. Дебютний альбом «Народжені в ЛЮБОВІ» побачив світ у 2010 році (презентація відбулася 1 березня 2010), а першим відеокліпом гурту стала «Лелека» (2011). У 2013-му вийшов другий альбом «EthnoLab», що відзначився експериментальним звучанням (поєднанням року, диско, фанку з етнічними мотивами); до нього увійшов відеокліп «Бором-Бором» (знятий Тарасом Химичем у Карпатах, 2013). У 2014

році гурт випустив міні-альбом (EP) «Небесна сотня» на мотиви Майдану, супроводивши його кліпом на народну пісню «Чумацька» (зйомки в замку Радомисль, 2014). Надалі «TaRuta» презентувала низку синглів: «Ангели» (2016), «Любов і музика» (радіосингл 2016) та спільну з «Гайдамаками» «Молитву» (2016). У кінці 2016 року вийшов відеокліп «Дике поле (Червон-чорний стяг)» (засвітловий рядок під час концертів), а для пісні «Ангели» було також зроблено версію з українською жестовою мовою (2016). Завершальним релізом цього періоду став альбом «За вашу і нашу свободу» (2017), у якому віддзеркалилися теми війни й національного спротиву. TaRuta те, що рідко дається «з першого разу»: сформовану музичну мову, здатність працювати на різних масштабах сцен, послідовну громадянську етику і, головне, цілісний досвід переходу від регіонального андеграунду до загальнонаціональної присутності без втрати коренів. Київ для цього був не стільки «трампліном», скільки середовищем, де напрацьоване в Полтаві змогло розкритися: дисципліна сцени, увага до ремесла, акуратність у роботі з традиційним матеріалом, повага до аудиторії як до співучасника. Саме ця безперервність — від «зірок мікрорайону» до впізнаваного бренду української етнічної альтернативи — і є головним змістом київського періоду: еволюція без зради витокам, розширення без розчинення, професіоналізація без втрати живої інтонації.

Михайло Шамраєвський – бас, що тримає звук

Михайло Шамраєвський розпочав музичну кар'єру як бас-гітарист, на початку 1990-х він грав у гурті «Шок Оскал» – одному з найвідоміших полтавських колективів того часу. Восени 1992 року, під час виступів Андрія Боркунова та Анатолія Воліка на вулиці, Шамраєвський підійшов до них із пропозицією допомогти зробити концерт повноцінним рок-сетом. За спогадами музикантів, Михайло тоді зізнався: «Я бачу вас тут вже не вперше, ви граєте класні мелодії. Якщо хочете – я допоможу вам зробити програму». Оскільки він уже був бас-гітаристом «Шок Оскалу» і професійним музикантом, його підтримка стала вирішальною: перша репетиція новоствореного гурту відбулася 25 грудня 1992 року вдома у Шамраєвського. Цю дату вважають офіційним днем народження гурту «Онейроїд», а сам Михайло – «беззмінним учасником» первісного складу.

Водночас Шамраєвський не став постійним членом «Онейроїда», оскільки був задіяний у кількох інших проектах і навіть працював музикантом у полтавському ресторані «Театральний». У подальші роки він активно виступав з іншими гуртами міста. Зокрема, в середині 2000-х він входив до складу рок-гурту «Арахнофобія» як бас-гітарист. Близько 2010 року Михайло приєднався до колективу «Транс-Формер» – цього року гурт випустив альбом «Територія троянд», і самі музиканти в журналі «Полтавщина» згадують, що Шамраєвський був басистом групи. Таким

чином біографічний шлях Шамраєвського проходить через низку значущих полтавських гуртів, і кожен етап його кар'єри пов'язаний із розвитком місцевої рок-сцени.

Він вирізняється унікальною технікою гри на бас-гітарі. Колеги називають його "професійним бас-гітаристом" із самоучем та практично «абсолютним слухом». Його стиль ґрунтується на філігранній техніці з використанням слепу – пласкі удари пальцями по струнах. Як зазначає сайт гурту «Онейроїд», Шамраєвський «обладає великим арсеналом басових прийомів і власним басовим почерком – філігранною технікою гри, побудованою на слепі», завдяки чому він створює міцну «басову канву», одночасно «виховуючи» барабанщиків і беручи активну участь в аранжуванні пісень. Така майстерність дає глибоке та чітке звучання бас-гітари: учасники гурту «Онейроїд» зауважують, що з появою Шамраєвського їхні партії стали структуровані власними басовими рифами, що повністю перетворило звучання групи на психоделічно-ритмічне.

Шамраєвський відомий здатністю адаптуватися до будь-якого музичного стилю. Йому вдається однаково органічно звучати і в психоделічному рокові, і в фолк-року, і в альтернативі чи прог-металі. Це підтверджується його багатим сесійним досвідом: Михайло грав «від ресторанних підробітків до гурту «Сбей Пепелс» і в проєктах поп-співачки Наталки Могилевської», що свідчить про його універсальність. Багато виконавців відзначають, що Шамраєвський із легкістю переходить від енергійного рокового драйву до ліричних фолкових мелодій, утримуючи при цьому характерний басовий пульс. Така жанрова

«мультипрофільність» зробила його затребуваним учасником багатьох полтавських колективів.

Бас-гітара у виконанні Шамраєвського – не лише ритмічний, а й композиційний центр музики. Він будує композиції "зсередини": спочатку придумує басовий малюнок, а вже потім решта інструментів підлаштовується під нього. За словами Андрія Боркунова з «Онейроїда», саме після вступу Михайла «музика стала структурована рифами (басовими партіями)», завдяки чому гурт перетворився на яскраву психоделічну формацію на кшталт «Doors». Іншими словами, Шамраєвський «малює» композицію відразу всім інструментарієм, а не слугує лише допоміжним голосом – він створює міцний ритмічний фундамент, за яким група відчуває себе єдиним живим організмом. Вже під час роботи над піснею він вправно добудовує партії – як пригадують музиканти, навіть перший концерт гурту «Онейроїд» фактично народився в репетиційній кімнаті Шамраєвського. Ефект від цього – чіткий, повноколірний саунд, що сприймається як цілісна картина. Шамраєвський увійшов у історію полтавського року як музикант, який формував звучання відразу декількох колективів.

Він неодноразово змінював стилі та жанри: від панк/альтернативи в «Онейроїді» до прог-року в «Арахнофобії» та фолк-рокових мотивів у «Трансформері». Ключові аспекти його музичного внеску можна окреслити за гуртами:

•«Онейроїд» (альтернативний рок, 1992–1994): Хоча Шамраєвський не став постійним учасником «Онейроїда», він заклав основи їх раннього звучання.

Саме він запросив Боркунова та Вовика на серйозне аранжування їхніх вуличних пісень, пояснивши, що «потрібен бас, барабани, клавішні» і показав, як грати басову партію. Перший альбом групи «Ресторанний рок» (1993) був записаний на домашній катушковий магнітофон і вважається таким, що значною мірою сформувався під впливом Шамраєвського – саме його ресторанний стиль і досвід відображені у звучанні цих ранніх пісень.

•«Арахнофобія» (прогресивний/ альтернативний рок, середина 2000-х): У 2005–2006 роках він був офіційним бас-гітаристом «Арахнофобії», про що свідчать складові гурту тих років. Учасники зазначають, що Михайло взяв участь у записах альбомів групи, забезпечуючи потужний басовий фундамент для їхніх глибоких прог-рокових композицій. Його партії відзначалися енергійністю та технічною впевненістю, коли потрібно – тонким мелодійним супроводом, а коли – агресивними рифами під гітарні соло.

•«Транс-Формер» (рок/ фолк-рок, 2000–2010-ті): Був бас-гітаристом «Транс-Формера» на рубежі 2000-2010-х років. У складі цієї групи Шамраєвський зіграв важливу роль у виконанні як студійного альбому «Територія троянд» (2010), так і живих концертів. Зокрема, він брав участь в організації та виконанні програм на рок-фестивалях і тематичних концертах («Рок-удар» 2010 року, де як музиканти-концертмейкери «Транс-Формер» організовували шоу). У цих виступах бас-гітарні партії Шамраєвського утворювали ритмічну основу для поєднання рокових та фольклорних елементів, властивих «Транс-Формеру».

Окрім згаданих гуртів, він був басистом таких команд, як «Майор Пронин», «Берег Бонанзи» багато раз виступав як сесійний музикант в різних проектах

Таким чином, Шамраєвський комбінував різні техніки гри на бас-гітарі, залежно від стилю гурту – від класичних ритмічних пульсацій до синкопованих мелодійних басових ходів. У студії він долучався до аранжувань і звучання композицій: наприклад, під час запису «Ресторанного року» йому приписують вплив на естетику альбому. Його робота у студіях «Арахнофобії» та «Транс-Формера» також зміцнювала ці гурти в локальному музичному просторі, підтверджуючи, що Шамраєвський був «універсальним» басистом, спроможним адаптуватися до вимог різних жанрів. Саме завдяки такій задіяності Михайло здобув славу надзвичайно надійного «оркестрового» басиста: на одному із рок-фестивалів Mazepa-Fest він встановив своєрідний рекорд, вийшовши на сцену одразу у складі чотирьох різних гуртів за один день

Вплив Михайла Шамраєвського на полтавську рок-сцену величезний і багатогранний. По-перше, участь Шамраєвського у формуванні «Онейроїда» означала, що він опинився серед провідників місцевої альтернативи з її зародження. Як зауважує Андрій Боркунов, саме з появою «Онейроїда» в Полтаві «почав набирати форму місцевий андеграунд» і багато нинішніх відомих музикантів надихнулися історією цього гурту. У цьому сенсі Шамраєвський був причетним до появи кількох рок-гуртів: під впливом

«Онейроїда» за п'ять перших років існування гурту виникли ще чотири нові колективи, що красномовно свідчить про значний вплив цієї команди на формування сцени.

По-друге, Шамраєвський систематично підтримував локальну спільноту рок-музикантів. Як учасник «Транс-Формера», він долучався до організації спільних концертів та заходів. Наприклад, у концертному проекті «Рок-удар» 2010 року гурт «Транс-Формер» виступав серед головних організаторів великого полтавського , на якому одночасно грали багато місцевих команд. Саме на таких заходах Шамраєвський часто стикався із молодими музикантами, пропонуючи колегам допомогу. З одного боку, він передавав досвід (як колись навчив бас-гри Анатолія Волика), з іншого — давав можливість виступати на одній сцені з провідними рокерами.

Михайло користується репутацією ветерана та «старійшини» полтавського року. Його часто згадують у згуртованні міських рок-легенд. Завдяки багаторічній активності в провідних гуртах міста і підтримці спільноти

Шамраєвського називають одним із «базових» музикантів полтавського андеграунду.

Діяльність Шамраєвського відображає ширші зрушення в українському суспільстві й культурі участь у публічних подіях та фестивалях. Гурти за участі Шамраєвського активно виступали на всеукраїнських конкурсах. Зокрема, «Онейроїд» тричі брав участь у фестивалі «Червона рута» (1995, 1997, 1999), ставши майданчиком для популяризації полтавської рок-сцени на всеукраїнському рівні. Схожі ініціативи продовжили інші колективи, пов'язані з ним – через те, що з відродженням української

незалежності зростав інтерес до локальних фестивалів і концертів, музиканти старого покоління

Михайло Шамраєвський – один з тих полтавських музикантів, чиє життя тісно пов'язане з розвитком локального рок-андеграунду. З молодечої ініціативи у складі «Онейроїда», творчої співпраці в «Арахнофобії» та «Транс-Формері», а також із суспільних акцій він витягнув низку культурних ниток, які зшивають історію полтавської сцени. Його роль відзначають як у підзаголовках місцевих видань, так і у свідченнях колег: він «організовував» появу гурту і вплинув на

те, що місцевий андеграунд став багатшим та різноманітнішим. Активна позиція щодо українізації репертуару та участь у фестивалях підтверджують, що Шамраєвський і його гурти йдуть у ногу з культурними тенденціями країни. Підсумовуючи, можна констатувати: Михайло Шамраєвський залишається впливовим ветераном полтавського року, чий музичний і організаційний внесок допоміг сформувати «обличчя» локальної сцени.